

Lo Somaten

DIARI REGIONALISTA Y D AVISOS Y NOTICIAS

Any XIV

Reus, Divendres 8 de Setembre de 1899

Núm. 3.360

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d'aquest diari y en las principals llibrerías d'aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, litografia Malloré, carrer Junquera, 6.
No's retornen los originals encara que no's publiquin.

Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ (PORXOS)

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes. Ptas. 1.500
En provincias trimestre. 3.500
Extranjer y Ultramar. 7.000
Anuncis, á preus convencionalis.

Farmacia Serra

12 ANYS

de conuadas curacions y d'una acceptació general, son las millors probas pera demostrar que

XAROP SERRA

Oberta tota la nit

es lo millor remey pera combatre per crónica y rebelde que sia tota classe de

TOS

La que paga més contribució de la provincia.

AGRICULTORS ALERTA

Visiteu lo magatzém de guanos de **A RIUDOMS**

Massó y Ferrando

Guano classe superior.—Id. de peix.—Cascos d'arengada pera adops de las hortallissas.

Magatzém á Riudoms y á Reus Vilá, núm. 3.

ELECTRA REUSENSE

Suministre de forsa ab ELECTRO-MOTOR

Aquesta Societat suministrará forsa metris ab ELECTRO-MOTORS als industrials que ho sollicitin. Los Motors de corrent continua á la vegada que extraordinarias condicions d'economia en lo cost de compra y consum, reuneixen las de marca silenciosa, gran llimpiesa, espay reduhit y facilissim maneig, ventajiss difiçils d'obtenir ab altres sistemas. Tenen marxa senzillament variable y ab un simple moviment de palanca se regulan y cambian á voluntat, las velocitats mínima á máxima.

Los gastos d'oli pera son engrassament y sos desgasts, son tan insignificants, que poten en realitat considerarse com nuls.

En aquestas oficinas se facilitarán cuanta classe de datos sían necessaris.

Reus 9 Juny 1899.—Per la *Electra Reusense*, LO DIRECTOR.

RECORT ETERN

Pera 'l dia 2 de Novembre pròxim, se venen

LAPIDAS MORTUORIAS

de marbre, de varias classes y colors, ab un

50 PER 100 DE REBAIXA

y's gràban las inscripcions de las mateixas en mate, relleu, dauradas, etc., etc., á meytat de preu. Gratis la colocació en lo cementiri.

Taller de marbres de E. VILA

LLOVERA, 23.—REUS.—LLOVERA, 23.

NO CONFONDRES

Gran varietat en ximeneas, lavabos, fonts; picas de marbre á preus molt reduhits.

VERDADERA GANGA

Se ven la casa propia de don Salvador Navarro, carrer de Sant Vicens Alegre, número 25. Consta d'un gran magatzém, celler, corral, descobert, pou, tres pisos y terrat; se donará baratissima. S'admeten proposicions ara que esté aquí son propietari qui cambia son domicili á Tarragona.

Secció doctrinal

La preparació de la bona mort

A don Joan Mañé

Ab lo títol de «Preparamnos», l' ilustre degá de las premsas espanyolas senyor Mañé, está fent una de las sevas series d'articles; aquesta vegada d' un ayre trist y desalentat, ben conforme ab l' estat present d' Espanya.

En l' últim dels tals articles sembla deldres lo senyor Mañé del modo de veure la historia patria que tenim los catalanistas y de la consecuencia que pera 'l pervindre ne deduhim.

Realment la veyém diferent d' ell y es molt natural. S' ha format lo nostre criteri, la nostra experiencia quan ell era ja un home fet. Ell va formarse en l'avens que simulavan las rebifallas passatjeras d' Espanya en los mitjos d' aquest sigle, en los periodos de fe consti-

tuional, en lo govern de l' Unió llibera], en la gloriola de la guerra d' Africa, en la relativa y passatjera abundancia de la nostra hisenda, produhida per las desamortissacions, etc.

Nosaltres hem vist la cayguda dels homes de la llibertat constitucional en las dishurras de la revolució del 69, en l' albarull de la republica; hem vist la guerra dels carlistas, hem vist una nació cansada entregarse completament als homes d' ordre espanyols, á la restenració, deixantlosi tots los medis y una pag no interrumpuda de vint anys pera organisar lo país, posant en sas mans cantitats enormes pera armament, pera obras públicas, etc., pera fer d' aixó un Estat fort y civilizat, y hem vist sa inepcia orgánica y com se malmenavan y 's lliensaven inmensos recursos... y desde molt temps hem previst los tremendos resultats que avuy deplorém; si possible era previndre deixadesa tan enorme y prevaricació tan criminal contra la patria. Y no podém creure en cap institució ni en lo poble que tots aquets moviments presenta.

Educats en dias de tal desgracia, apartats per asco y repugnancia de la política dels partits, á la vista de mals tan grans, en la nostra petita experiencia, no havém pogut creure que mals de tals estragos poguessin esser d' un dia, ni que tingnessin remey. Y en lo silenci de nostre estudi per llarchs anys, nos hem refet ab los documents originals la historia de glorias, héroes y grandesas del legendari Estat espanyol; sublimació del Estat humá segons nos ensenyavan á las escuelas... Grossa y defectuosa màquina, colossal maniquí, segons nostres estudis; sense ánima ó d' ánima

mesquina, quins corcha estavan ja en la mateixa fusta de que fou gróllerament basit per un poble, sobrevingut en la civilisació, pobre aventurer enriquit per casualitat y enorgullit com ignorant. Y curats de grandesas aparatosas ens hem arrecarat en los antics procediments de la nostra rassa, senzillament humana, treballadora y práctica, modesta, pero ferma base en la que nosaltres creyém que 's pot fundar lo benestar d' avuy del nostre poble y tal vegada la grandesa del mateix pera un altre dia.

No d' altre modo han crescut los pobles anglo-saxons, que avuy tenen la sort del mon en sa mà, y no d' altre modo arribaren los nostres antics Estats á ser arbitres del mon civilizat.

No, senyor Mañé, no ha de ser avuy lo nostre un poble de *mercachifles*, ni fou may un poble de Quijotes. Al costat nostre, sostenint ab los seus medis la defensa dels nostres ideals, que res los hi han de produhir materialment, tenim industrials, comerciantes, propietaris, gent de tots estaments que com ven se preocupa al mateix temps que de son treball, del pervenir de la nostra terra, bons patriotas al mateix temps que gent de negoci. Y es com ha sigut sempre aixis en lo nostre poble, y es aixis com se forman los pobles civilizats. En los bons temps de Catalunya, lo ciutadà, lo mateix manava una nau mercant que una de guerra y lo mateix regia sa casa y sa propietat y sa industria, que la companyia que li tocava en la batalla y aquest género de vida no podia fer aventurers ni Quijotes.

No's venhen entre nosaltres los héroes legendaris, berreja de militar y bandoler, sense altre medi de viure que las armas y l' esfers del seu bras. Personatjes son aquestos de paissos pobres y de rasses aventureras, quin tipo es la creació ideal y literaria del Cid, símbol de tot un poble, y quina encarnació son los conquistadors castellans d' América y altres més moderns.

Difícil es apreciar ab los pochs documents que 'ns quedan los móvils de las campanyas dels temps comtals de Catalunya que l' senyor Mañé cita com *locuras* ó *quijotismos*, pero lo que es en los dels temps en que hi ha datos suficients pera judicarlos, obran sempre 'ls nostres homes d' Estat ab un sentit polítich práctic y trascendent, que no hem vist may en lo poble castellá.

La heroica locura de Oriente de que parla l' eminent publicista catalá, es precisament un acte de freda política... potser massa práctica. Acabadas la invasió de Catalunya y las guerras de Nápolis y Sicilia (ab los casaments de Jaume II y de Frederich d' Aragó, respectivament ab Blanca y Eleonora d' Anjou, Frederich de Sicilia, Roger de Flor y l' Emperador de Bizanzi, contractaren trasladar á Orient á las tropas que, acostumadas á continuas guerras, haurían fet gran nosa á Sicilia. Montaner, un dels capitans de la expedició, va intervenir en aquestos tractes segons diu el mateix: «E per ço sé yo aquestes coses, com yo mateix fui al dictar é á ordonar los dits capitols».

Lo vell cronista explica clisament los móvils de la expedició heroica en los fets pero práctics en los resultats: «frare Roger (de Flor)—diu—pensa així:—Aquest senyor (Frederich d' Aragó-Sicilia) es perdut, ó los catalans é los aragonesos, que veig que no 'l podré res donar, é fer li han sofferit gran embarc, é ells son tals que tot hams es, que sens menjar no pot hom viure: é axí, no haurán res del senyor rey, é faran carxena per força é a l'hi destroyrán tota la terra... E axí es menester que tu per cas que li lleus (treguis) aquesta gent de sus (sobre).»

No pot ser més clar. Es com si ara á Inglaterra li poguessin servir los nostres militars, que se 'ns menjen vius, y se 'ls endugnés al Transvaal. No crech que 's pogués calificar de *locura*, al meys pera nosaltres, y en aquell cas hi havia encara la ventajá de que 'ns obrían ó asseguravan lo camí d' Orient, lo principal pera nostre comerç d' allavors.

No hi havia en los antics actes de nostra rassa

Servey dels trens de viatgers

De Mora a Reus

SORTIDA		ARRIBADA	
4:19 m.	tren de mercaderies ab cotxes de 3. ^a classe	7:54 m.	
5:45 m.	tren exprés ab cotxes de 1. ^a classe	7:01 m.	
8:41 m.	tren mercaderies cotxes de 2. ^a y 3. ^a classe	12:31 t.	
14:02	tren correo ab cotxes de 1. ^a , 2. ^a y 3. ^a classe	1:53 t.	
5:23 t.	tren de mercaderies ab cotxes de 3. ^a classe	8:48 n.	

De Reus a Mora

SORTIDA		ARRIBADA	
7:01 m.	tren de mercaderies ab cotxes de 3. ^a classe	9:49 m.	
1:26 n.	tren correo ab cotxes de 1. ^a , 2. ^a y 3. ^a classe	3:14 t.	
3:23 n.	tren de mercaderies ab cotxes de 2. ^a y 3. ^a classe	6:29 t.	
7:03 n.	tren de mercaderies ab cotxes de 2. ^a y 3. ^a classe	10:06 n.	
9:23 n.	tren exprés ab cotxes de 1. ^a classe	10:31 n.	

De Reus a Barcelona

SORTIDA		ARRIBADA	
4:43 m.	tren correo ab cotxes de 1. ^a , 2. ^a y 3. ^a classe (1)	8:22 m.	Línea Vilafranca
4:43 m.	"	9:44 m.	" Vilafranca
7:09 m.	tren exprés ab cotxes de primera classe	9:21 m.	
1:01 t.	tren de mercaderies ab cotxes de 2. ^a y 3. ^a classe	7:34 n.	
1:59 t.	tren correo ab cotxes de 1. ^a , 2. ^a y 3. ^a classe	5:08 t.	
6:35 t.	tren mixto ab cotxes de 2. ^a y 3. ^a classe (2)	10:13 n.	

De Barcelona a Reus

SORTIDA		ARRIBADA	
5:25 m.	tren mixto ab cotxes de 2. ^a y 3. ^a classe (3)	10:17 m.	Línea Vilafranca
9:51 m.	tren correo ab cotxes de 1. ^a , 2. ^a y 3. ^a classe	1:01 t.	
11:15 m.	tren mercaderies ab cotxes de 2. ^a y 3. ^a classe	6:35 t.	
1:55 t.	tren correo ab cotxes de 1. ^a , 2. ^a y 3. ^a classe	5:31 t.	
7:02 t.	tren exprés ab cotxes de 1. ^a classe	9:45 n.	

Reus 1 de Juliol de 1899.

- (1) Tráshort a Sant Vicens.
- (2) Idem a Roda y Sant Vicens.
- (3) Idem a Sant Vicens y Roda.

Llibre important

CARTILLA RÚSTICA

PREUS DELS PLANTADORS

DE

Vinyas Americanas

Aquest llibre, conforme lo seu nom indica, es de gran interès actualment a tots los pagesos y propietaris de vinyas, tota vegada que en ell a més de donarse compte dels importants temes que foren objecte de discussió en lo congres que se celebra en Sant Sadurn de Noya, s'hi troban explicades ab claretat totas aquellas operacions y cuydados que indispensablement requereix lo cultiu del nou cep americá, entre altres: multiplicació y plantació de la nova vinya; empelt; poda, y alseda dels cep y manera de cuydarlos; verdader modo de espampolar y de abonar y femar las vinyas, etc.; etc.; seguit d'altres no menys importants datos molt dignes de tenirse en compte sobre la manera de conduhir la verema; modo d'obtenir bons vins negres, blancs y rosats, y cuydados de que deuen ser objecte los cellers; segons instruccions que al objecte donan los més practichs é inteligents viticultors d'Espanya y Fransa; tot ab lo fi d'obtenir lo millor rendiment possible del vi, pera que pugua compensar los costosos sacrificis que requereix la plantació de la nova vinya.

Forma aquest llibre un volum en octau de més de 400 páginas en bon paper y clara impresió, enquadernat a la holandesa y s ven en aquesta imprenta, al preu de UNA PESSETA.

Institut de segona ensenyansa de Reus

La matrícula ordinaria pera 'l vinent curs académich de 1899 a 1900, quedarà oberta en la Secretaria d'aquest Institut desde 'l 15 al 30 del vinent mes de Setembre de nou a dotze del matí.

Lo período de matrícula extraordinaria compondrá es de 'l primer al 31 del següent Octubre, devont los alumnos satisfar dobles drets dels senyalats pera la matrícula ordinaria.

Los alumnos satisfarán vuyt pessetas per cada assignatura, los sellos móvils necessaris y 'ls corresponents al impost tranzitori de 20 per 100 sobre l' import total de la matrícula de cada alumno. Satisfarán ademés duas pessetas cinquanta cèntims per drets d'inscripció.

Los alumnos que han de cursar lo primer y segon any, abonarán los drets de matrícula per grupos de tres assignaturas.

Los alumnos majors de 14 anys d'edat presentarán al temps d'inscriureis, la cédula personal y 'ls que ingressin per primera vegada, presentarán també sa partida de naixement.

Pera esser admés a cursar la segona ensenyansa, l' aspirant necessitará acreditar haver complert deu anys de edat.

Los examens extraordinaris y d'ingrés se verificarán dins de la segona quinzena del vinent mes de Setembre, anunciantse ab la deguda anticipació en lo tauló d'Edictes del Establiment.

Lo que d'ordre del M. I. Sr. Director se fa puglich pera general coneixement.

Reus 19 d'Agost de 1899.—Lo Secretari, Joan de Deu Carreras.

Ferrocarril economic de Reus a Salou

Servey de trens que regirá desde primer de Setembre de 1899.

Sortidas de Reus.—4:10, 5:45, 9:00 matí, 12:35, 2:32, 3:56, 5:20 y 6:44 tarde.

Sortidas de Salou.—4:56, 7:21 y 10:49 matí, tarde 1:45, 3:15, 4:30, 6:03 y 7:25.

Las horas se regirán per lo meridiá de Madrid.

Reus 28 d'Agost de 1899.

ASCENSORES-SIVILLA

Hidráulicos y Eléctricos

MONTA-CARGAS Y MONTA-PLATOS

APARATOS MOVIDOS POR MOTOR
ELEVADORES DE TODOS SISTEMAS
Y A BRAZO

MUNAR Y GUITART

S. en C.

INGENIEROS Y ARQUITECTOS

LIBERTAD 11, MADRID

La casa construye y tiene funcionando aparatos elevadores de todos los sistemas conocidos, como son: de equilibrio superior, equilibrio inferior, hidrostático, funicular, de compensador, eléctrico, hidráulico, mecánico, etc., etc., que se describen en el CATALOGO GENERAL DE LA CASA.

Se facilitan Catálogos y Presupuestos

1897

PERA ADOB DE TOTAS LAS CULLITAS Y CULTIUS INDISPENSABLE Y DE EXCELENTS RENDIMENTS

LO COMBINAT EMPLEO DE LAS

ESCORIAS THOMAS SALES DE STASSFURT

COM. ADO FOSFATAT

COM. ADOB POTASSICH

EN LAS FORMAS DE

GARANTIZADAS PURAS

SOLUBLES AL CITRAT

SULFAT DE POTASSA, CLORURO DE POTASSA

SALS CALZINADAS RICAS EN SULFAT DE POTASSA,

KAINITA, ETC:

Lo més económic, lo més efícas, lo mes durader, baix garantía del Sindicat de ventes de STASSFURT.

NITRAT DE SOSA

ADOB AZOAT

DE GRADUACIO GARANTIDA DE 15 1/2 A 16 0/10 AZOE Y D' EFECTES RAPITS Y SEGURS

Dirigirse pera prospectes é informes sobre l' empleo

A D. OTTO MEDEM.-VALENCIA